

فعالان اقتصادی از چشم اندازهای آینده سخن می گویند

اقتصاد، اولویت پس از احیای برجام

این روزها مذاکرات احیای برجام در حال پیگیری است. در حالی که گفت‌وگوهای نفسگیر دور نخست در اواخر دولت اوباما منجر به امضای سندی به نام برجام شد، اما ترامپ به محض روی کار آمدن از توافق گروه ۵+۱ با ایران خارج شد تا کشورمان نتواند از ثمره سند امضاء شده آنتور که باید بهره‌مند شود. حال با حذف ترامپ از صحنه سیاسی آمریکا، بایدن رئیس‌جمهور جدید این کشور قصد دارد به میز مذاکره بازگردد. اگر چه این روزها دور دوم مذاکرات برجامی در جریان است اما اقتصاد ایران همچون سال ۹۴ و روزهایی که قرار بود برجام به امضاء برسد به این تحولات سیاسی واکنشی نشان نداده است. آیا تجار ایرانی اعتماد خود به مذاکرات سیاسی را از دست داده‌اند و چشم‌انداز روشنی پیش روی خود نمی‌بینند که بازار نسبت به اخبار وین و گشایش‌های احتمالی آینده واکنش شدید نمی‌دهد؟ فعالان بازرگانی بر این باورند که لغو هر تحریمی می‌تواند فضا را برای کار آنها بهبود بخشد و هزینه‌های نقل و انتقال پول را کاسته و زمینه جذب سرمایه‌گذار خارجی و ایجاد اشتغال و رونق در کشور را فراهم کند، اما گویا آنها اطمینان ندارند که مذاکرات مجدد برجامی به سرانجام ویژه‌ای برسد؛ برای همین حتی در ارائه تحلیل‌ها نیز با دقت عمل می‌کنند و منتظرند تا نتیجه عملی مذاکرات را در فضای اقتصادی کشور ببینند.

کزارش

به گفته حریری، قاعدتاً هرچقدر فشار سیاسی از روی کشور کاسته و اثرات سیاسی که روی اقتصاد است کم شود، اقتصاد فرصت نفس کشیدن پیدا می‌کند و بخشی از گرانی‌های بازارهای اصلی کشور مانند طلا، نرخ ارز، ملک و سهام کاهش می‌یابد. او اضافه می‌کند: «تغییرات در این بازارها ناشی از انتظارات بدی است که از آینده داشته‌ایم. هرچقدر انتظارات منفی کمتر شود، امید بهبود در این بازارها بیشتر می‌شود، اما در مجموع چون در یک دهه اخیر ما همه اشکال تئوریک یک اقتصاد پیچیده سیاسی را به صورت عملیاتی لمس کرده‌ایم و در این زمینه مانند یک آزمایشگاه کامل بودیم، در بازار یک مقدار غافلگیری و ذوق‌زدگی کمتری به وجود می‌آید و بازار ما با هر خبری هیجان زده نمی‌شود؛ چون ما برجام را هم امضاء کردیم اما اتفاق خاصی رخ نداد.»

بهبود نرخ رشد اقتصادی با فروش نفت

رئیس اتاق مشترک ایران و چین در پاسخ به پرسشی درباره متأثر شدن بخش‌های اقتصادی از بازگشت به برجام بیان نیز می‌کند: «واقعیتی در اقتصاد ما وجود دارد و آن این است که چه خوش‌مان بیاید و چه خوش‌مان نیاید، فروش نفت سوخت اولیه اقتصاد ما است. در یک دهه گذشته نرخ رشد دورقمی نسبت به سال قبل فقط در سالی بود که ما برجام را امضاء کردیم و توانستیم در روز ۲ و نیم میلیون بشکه نفت بفروشیم.»

او ادامه می‌دهد: «پس بخش عمده نرخ رشد اقتصادی ما از اوایل دهه ۵۰ برعهده نفت بوده است. فروش نفت و ارزهای حاصل از فروش آن باعث شد تا ما تزریقاتی در بخش‌های دیگر اقتصاد از جمله صنعت و کشاورزی داشته باشیم.»

حریری می‌گوید: «سوخت محرک این اقتصاد، فروش نفت است و وقتی در مذاکرات طرف مقابل راضی شده تحریم‌های نفتی را بردارد، می‌تواند تحرک خوبی در اقتصاد ما باشد.» او یادآور می‌شود: «در حال حاضر بخش عمده‌ای از کاهش ارزش ریال در مقابل ارزهای خارجی به این دلیل است که ما ارز خارجی نداریم تا در مقابل تقاضای ربالی که برای ارز وجود دارد،

او تأکید می‌کند: «با توجه به شرایط حاکم بر کشور، هر چه فشارهای سیاسی کاسته شود، امکان اینکه اقتصاد بتواند نفس بکشد، بیشتر می‌شود تا اینکه فکری برای بهبود کلی شرایط چنین اقتصادی شود. البته برنامه‌ریزی برای بهبود اقتصاد، زمان و فضای دیگری می‌خواهد. فعلاً باید این بیماری که فشار خون‌اش بالاست اما سرم نمکی به او تزریق شده را نجات داد. همین که سرم نمکی را از رگ این بیمار بیرون بکشید، به مفهوم این است که بیمار می‌تواند روی پای خودش بایستد؛ اما چنین بیماری قطعاً سالم نیست.»

به گفته رئیس اتاق مشترک ایران و چین، اقتصاد ما تحت تأثیر فشار تحریمی و سیاسی قرار گرفته که اگر این فشار از روی آن برداشته شود، می‌تواند روی پای خودش بایستد، اما باید بعدها برای معالجه اقتصاد ایران فکری کرد.

کاهش هیجان زدگی در بازار

حریری درباره واکنش بازار به اخبار رسیده از دور دوم مذاکرات برجامی نیز عنوان کرد: «بازار یک مقداری نسبت به اخبار بی تفاوت شده است. اگر یک دهه قبل بود و چنین اخباری منتشر می‌شد، بازار واکنش‌های بسیار شدیدتری از خود نشان می‌داد.»

او ادامه می‌دهد: «البته این نکته را نیز باید در نظر گرفت که اگر با همان شرایطی که از نیمه اول سال ۹۹ آغاز کرده بودیم، جلو می‌رفتیم شرایط بسیار بدی را تجربه می‌کردیم، اما این مذاکرات، احتمال انتخاب بایدن و ... همه باعث شد تا یک حالت توقف در سقوط شرایط اقتصادی کشور پیش آید؛ زیرا پیش‌بینی‌هایی که می‌شد از شرایط این روزی که اکنون ما در آن هستیم، بسیار بدتر بود.» رئیس اتاق مشترک ایران و چین می‌گوید: «در یکی دو هفته اخیر که بحث مذاکرات مطرح است، ما یک کاهش دو تا سه درصدی در بازار ارز و سهام و بازارهایی که از این اخبار متأثر می‌شوند، مشاهده کردیم و این بازارها مجموعاً رو به کاهش است، اما دلیل اینکه این کاهش بسیار کم است، این است که امید به این مذاکرات هم از نظر مردم چندان زیاد نیست.»

تحریم‌ها بدون قید و شرط برداشته شود و ایران ادعاهای آمریکا را راستی آزمایی کند تا بار دیگر اتفاقات مذاکرات دور اول برجام تکرار نشود. در همین راستا، مرکز پژوهش‌های مجلس نیز در گزارشی کارشناسی، زمان مورد نیاز برای راستی‌آزمایی ادعاهای آمریکا را تخمین زده است. در گزارش مرکز پژوهش‌های مجلس بر این نکته تأکید شده که اثر رفع تحریم‌ها بدون حل گره تبادلات بانکی، بسر اقتصاد ایران کم خواهد بود.

بر اساس گزارش این مجموعه، راستی‌آزمایی ادعاهای آمریکا در حوزه برق، صنعت و معدن و مسائل مرتبط با آنها بیش از سه ماه و در برخی موارد تا شش ماه زمان نیاز دارد.

کاهش فشار سیاسی؛ عاملی برای بهبود شرایط اقتصادی

با وجود سیگنال‌های مثبتی که از دور دوم مذاکرات برجامی دریافت می‌شود، شرایط فعالیت‌های اقتصادی ایران در افق پیش‌رو چگونه خواهد بود؟ مجیدرضا حریری، رئیس اتاق مشترک ایران و چین در گفت‌وگو با «آتی‌نو» در این باره بیان می‌کند: «واقعاً نمی‌دانیم چه اتفاقی قرار است پس از مذاکرات رخ دهد. برای تحلیل شرایط حتماً نیاز به اطلاعات داریم تا تحلیل درستی ارائه دهیم.»

او اضافه می‌کند: «بخش مهم مشکلات اقتصادی فعلی کشور، متأثر از کنش‌ها و واکنش‌های سیاسی در دنیا و دواستان، دشمنان و رقبا است. هر چه تنش‌های سیاسی در دنیا کم شود، فشار سیاسی روی اقتصاد نیز کاسته خواهد شد.» او یادآور می‌شود: «البته اقتصاد ما در ذات خود بیمار است و بدون اینکه فشاری از بیرون روی آن باشد، اقتصاد ناتوانی است. اما این مسأله به سیاست‌های کلی اقتصادی ما بازمی‌گردد.» حریری می‌گوید: «در حال حاضر اقتصاد ما شبیه بیماری است که به دلیل ضعفی که دارد از زندگی عادی دور شده است. این مسأله نقطه ضعف کشور نیز به شمار می‌رود و سبب شده تا در مناسبات سیاسی اعم از مناسبات با خارج از کشور یا داخل و در شرایط رقابتی، به اقتصاد کشور ضربه بخورد.»

دور دوم مذاکرات برجامی در وین در حال پیگیری است، اما به نظر می‌رسد مانند دور اول که همه چشم‌ها به میز مذاکره دوخته شده بود، دیگر کسی منتظر نتیجه مذاکرات نیست. این موضوع را می‌توان از واکنش بازار به اخبار خوبی که از مذاکرات منتشر می‌شود، حدس زد. با وجود آنکه اخباری در زمینه لغو تحریم‌های آمریکا به گوش می‌رسد، اما نرخ دلار با ریزش شدیدی مواجه نشده و تنها تغییرات چند درصدی داشته است. بورس هم در واکنش به اخبار سیاسی گاهی سبز می‌شود، در حالی که واکنش بازار در سال ۹۴ به تمام اخبار سیاسی، بسیار پررنگ‌تر بود.

شروط ایران و آمریکا برای بازگشت به برجام

احیای برجام کار راحتی نیست. اگر چه آمریکازیر میز مذاکره زده و فضای گفت‌وگو را ترک کرده، اما از زمان روی کار آمدن بایدن، طرف آمریکایی تلاش می‌کرد برای بازگشت به میز مذاکره شرط و شروط بگذارد که با واکنش ایران روبه‌رو شد. ایران و آمریکا در دور جدید با هم مستقیم گفت‌وگو نمی‌کنند و اطلاعات دقیقی از آنچه در مذاکرات می‌گذرد، در دسترس نیست. اخیراً روزنامه آمریکایی وال استریت ژورنال، گزارشی از روند مذاکرات هسته‌ای در وین منتشر کرده است. بر اساس این گزارش، دولت بایدن آماده لغو برخی تحریم‌های اقتصادی از جمله تحریم بانک مرکزی، نفت، حمل‌ونقل و کشتیرانی است. همچنین این روزنامه در گزارش خود آورده است که آمریکا قصد دارد تحریم علیه تعداد دیگری از بخش‌های کلیدی اقتصاد مانند فروش فلزات و آلومینیوم را بردارد.

به گزارش این روزنامه، یک مقام اروپایی نیز گفته است که واشنگتن سیگنال‌هایی برای برداشتن تحریم‌ها در صنایع پارچه، کشتیرانی، بیمه و تمامی صنایعی که طبق برجام، ایران می‌تواند از آنها در آمد داشته باشد، نشان داده است.

اگر چه برخی چراغ سبزه‌ها از سوی آمریکایی‌ها درباره بازگشت به برجام زده شده است، اما ایران هم برای انجام تعهدات خود در سند برجام و اجرای توافق‌های قبلی شروطی دارد. طرف ایرانی معتقد است که باید

لیلامرگن

روزنامه‌نگار

نکته

فتح‌الله بیات

رئیس اتحادیه کارگران قراردادی و پیمانی

قرارداد کار برای کارگران مهم است

هر سال هفته کارگر با بیان مطالبات جدید و قدیم مرور و پیگیری می‌شود اما با پایان هفته کارگر برخی موضوعات کارگری به فراموشی سپرده می‌شود، در حالی که یکسری مباحث در حوزه روابط کار و قوانین کار است که هرگز فراموش نمی‌شود و نمایندگان کارگری و کارفرمایی در قبال آنها مسئولیت دارند.

قرارداد کار و امنیت شغلی برای کارگر اهمیت دارد و بعد از آن معیشت و تأمین هزینه‌های زندگی است. امسال به دلیل تداوم کرونا بیش از هر موضوعی باید به امنیت شغلی توجه شود؛ چون به دلیل کرونا و تعطیلی بیشتر کسب‌وکارها و بنگاه‌ها، کارگران قراردادی مورد تعدیل قرار گرفته یا کارشان را از دست داده‌اند که انتظار می‌رود کارفرمایان در این شرایط سخت کرونا نیروهای کار خود را حفظ کنند.

ما بنا داریم تا امسال آیین‌نامه تبصره یک ماده (۷) را به طور جدی تر دنبال کنیم تا پس از ابلاغ از سوی ادارات کار هر چه سریع‌تر اجرا شود. با این مصوبه، سقف قراردادهای کار در کارهای غیرمستمر چهار سال شد و بر اساس آن نمی‌توان در کارهایی که ماهیت آنها بیش از چهار سال است با کارگر قرارداد موقت بست. این مصوبه که در هیأت وزیران به تصویب رسیده، تکلیف بخشی از قراردادهای غیرموقت را روشن می‌کند.

یکی دیگر از مطالبات جامعه کارگری اصلاح تبصره (۲) ماده (۷) قانون کار است. به دنبال رأی دیوان عدالت در سال ۱۳۷۳ که انعقاد قراردادهای موقت در کارهای مستمر را بلامانع دانست، ما رواج قراردادهای موقت در کارهای دائم را شاهد بودیم. در تبصره (۲) ماده (۷) آمده است که در صورتی که مدتی در قرارداد ذکر نشود می‌توان قرارداد بست.

این نکته مهمی است که بیش از ۹۵ درصد کارگران در کشور قرارداد موقت هستند، در حالی که در هیچ جای دنیا این مسأله وجود ندارد.

کارگران

در مشاغل دائمی

«قرارداد موقت» دارند

رئیس کانون عالی انجمن‌های صنفی کارگران با اشاره به اینکه کارگران در مشاغل دائمی «قرارداد موقت» دارند، گفت: «وقتی تبصره (۲) ماده (۷) قانون کار اجرا نمی‌شود، شاهد اخراج کارگران ۲۵ ساله در کشور هستیم؛ چون قانون دست کارفرمایان را باز گذاشته، کارگران با مشکلاتی از این دست روبه‌رو هستند.»

ناصر چمنی اظهار داشت: «کارگری که سابقه ۲۵ ساله در کار دارد باید احساس امنیت داشته باشد اما وقتی می‌بیند کارفرمایی کارگر ۲۵ ساله را اخراج می‌کند، بحث قراردادهای موقت هدف گرفته شده است.»

با توجه به شرایط حاکم بر کشور، هر چه فشارهای سیاسی کاسته شود، امکان اینکه اقتصاد بتواند نفس بکشد، بیشتر می‌شود تا اینکه فکری برای بهبود کلی شرایط چنین اقتصادی شود